

DM

magazin

ANDRÁSSY LAJOS VERSEI

Vers

szeretlek mint az éjszakát
mely meggyötör — vágóban áthajt
álmaim közt mint szélvihar —
szaggatva békém fátyolát
de ad érte egy hajnalt

Tavaszelé

Tavaszdik! — hiába tép a szél
jeges fogával bárhogy is harap
esontomba még
— engem már nem ijeszt
hajnalfele hullott a hó kicsit
s még megszeppenve visszabújt a rügy
tavaszdik!
— szívemben érzem ezt!

ölelkezik bennem a múlt s jövő
kendőt cserél egy csókos szerelem
a hárs alatt
— már bennem zene szól
az erkély fölött sürgő fecsképár
rakom a fészkeim én is rendbe már
a fény kiránt
a jégfalal alól

Az olajfa árnyé- kában

(Apám 70 éves)

március volt hogy eltemették...
nem tudott várni télen ülve
kivánta volna már a fürdőt
a gyógyvizet is csendesülve

szép gyöngybetűi görcsbe fültak
nótáját nyelve elfeledte
kezeiből szétfutott a szerszám
távolba révedt estelente

lábai már hogy nem vihették
vitézni magát nem akarta
— „Szerbusz, fiacskám...” szólt szelíden
s szemét a földdel betakarta

A tulajdon nyűg is

A mikor 1933-ban megszökött a kis békési faluból, már volt szakmája. Nem szerette, nem akarta, de az apja erőltette, hogy tanulja ki a mesterséget. Pedig az apja világéletében földtúró paraszt volt, bár ami igaz, az igaz, nem a mindig korán megelégedő, az egyről kettőre jutni nem tudó, nem akaró paraszt. A semmiből akart valamit, s ennél nehezebb dolog nincs ebben a keserves világban. Hogy nem sikerült neki? Hogyan is sikerülhetett volna, hiszen az öt gyerek, meg a balszerencse mindig leszedte még a csizmát is a lábáról. Kertészkedni akart — nem volt hozzá tudása, csak akarása. Nagyban akart hizlalni — elvitte a disznókat a vész, meg a hitelezők. A felesége meg közben sírt-ritt, mi lesz így velünk, neked miért nem jó úgy, ahogy a többinek, mert te mindig töröd a fejed valamin, aztán mindig csak a nyomor marad belőle. Asszony, hallgass! — volt a válasz. Ha nem hallgatott, s belül volt már pár pohárral, akkor kijutott a szíjből, a rügásból is. Hat évvel azután, hogy ő megszökött a faluból, egy szombaton, a piacozókkal, Szegedre, a szekérekben, el is váltak. Az anyjával maradt a legkisebb fiú, meg a sorban közvetlenül előtte levő húga, az öreg meg pár éve putriban halt meg, ahol vénségére együtt lakott a borjakkal.

Miért is szökött ő akkor? Mitől szökött? A nyomortól, az akkurátus, soha semmire nem jutó apjától, a falutól? Mindtől. Megállt a hídon, meglátta jobb oldalon a timpanon alatt a felírást: A közművelődésnek — és fellelegzett. De mint utólag kiderült, túl korán. Előtte állt még hat nehéz, asztalossegédként eltöltött év, gyomron spórolt ruhák felett érzett öröm, a beleszokás a városi életbe. Akkor

még nem tudta azt sem, hogy neki csak az esze kívánja, az értelme a várost, de parasztnak született mindenestől. Megnősült, azt hitte, úgy hitte, jól választott. Hogy így van-e, hogy kiderüljön, még át kellett vészelnie a világháborút, csavaros észszel haza kellett küldetnie magát 44 szeptemberében Galíciából szabadságra, és aztán nem visszamenni, katonaszökevénynek lenni két hétig.

Nem volt ebben semmi hősiesség, semmi a ráción kívül, ami a józan paraszti ész adománya, s a négy polgári pallérozottsága. Ötvenig, ötvenkettőig csak tengett-lengett, kereste a helyét abban a világban, amiért ő nem harcolt, igaz, amint lehetett, elene sem. Más koordináták között, más adottságok mellett, de azonos indíttatásból meg akarta építeni a maga kis világát, azt a világot, amelyet az apjának nem sikerült felépítenie. Tudta: meri, bírja, ha látja értelmét. S kell-e nagyobb, erősebb ösztöke, mintha a fiú ott sír a szoba sarkában, s a segítőnek, áldozatkésznek és bátorinak tudott asszony hajol föléje? Aztán felemeli a fejét és azt mondja: a házigazda megint szól, hogy ne terigessék az udvarra. Megint? Na, jó! Majd... És elindult, hogy kiharapja a részt ebből a világból. De már akkor azzal a gondolat-tal: akkor aztán, ha meglesz, oda senki be nem jön, ott senki nem parancsol.

Száztizenhat négyszögöl, mennyi az? Falatka föld. De hozzájutott potom hatezer forintért. Ma tán a tízszereséért sem adnák. Kölcsönt kért, hogy építsen. Nem adtak. Na, jó! Majd... És elindult. És nem torpant meg akkor sem, amikor soványan, korán inasan-csontosan be kellett, hogy vallja magának: ez az asszony is csak olyan, mint szegény anyja.

CSEMNICZKY ZOLTÁN RAJZA

Nem fog sikerülni, majd meglátod, nem bírjuk mi ezt... Csak csinálta. Kirúgta a kőművest, mert ivott és görbe falat rakott. Csinálta ő. Egmaga, esőben, hóban, a fejére húzott zsákkal, hogy ne ázzon. Hetekig állt aludt, amikor a mész sebesre marta a kezét. S közben hallgatta éjjelenként, hogyan sír mellette az asszony. Az ajtó, az ablak, a tetőszerkezet, minden, de minden, kivéve a villamos munkát, az ő keze nyomát hordja. A villanyhoz nem mert nyúlni: nem ismerte, félt tőle mindig. Három év alatt kenyéren-vízen, de ház állt a falatnyi földön.

Ezerkilencszázötvenhat október nyolcadikán beköltöztek. Egy helyiség volt fehérre meszelve, betonos padlóval, az első éjszaka csak egy farostlemez volt az ajtótokba szögelve, ajtó, zár csak aztán került.

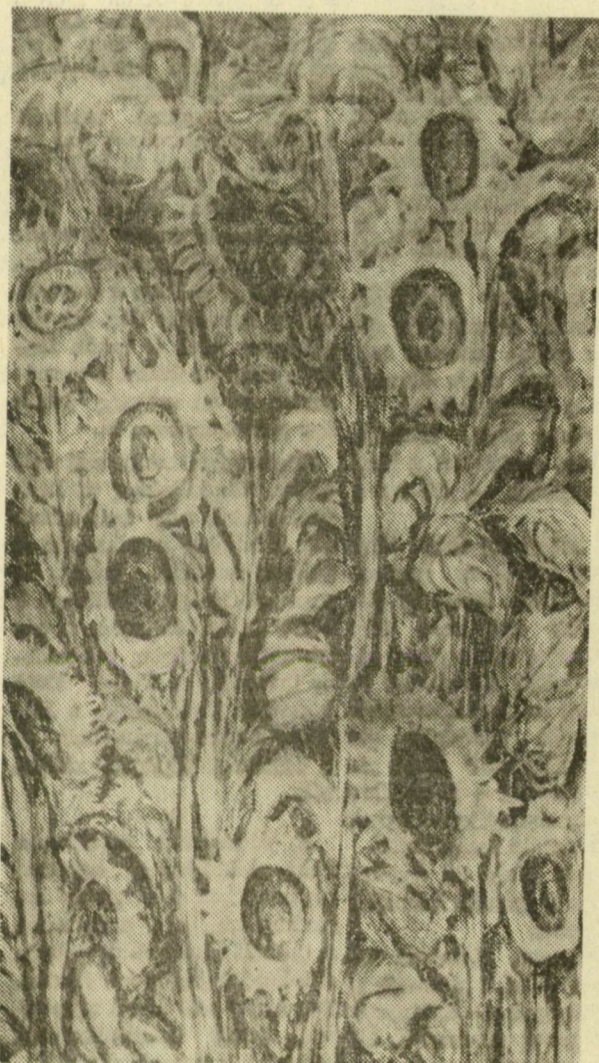
Eltelt tizenhat év, telik a tizenhetedik. A házban azóta van fürdőszoba, épült melléképület, benn van a víz, gáztűzhely, cserépkályha, kifestették. A kis kertben, ami helyet nem vett el a ház, gyümölcsfák. Nyugalom lenne hát, lehetne. De ő még nem fejezte be. Még kellene valami. Mert a kihalt városzél között beépült, autók járnak, gépek dohognak. A nyugalom, az ősi paraszti nyugalom kijebbe költözött, vagy inkább szorult, s ő most már tudja, hogy az esze, az értelme kívánta a várost, de a szíve földet akart birtokolni, a szeme földet akart látni, saját földet. Kinézett hát Szőreg határában egy telket, kis kulipintyóval, rá is alkudott. Nem szólt otthon jó sokáig, tudta, a felesége, a kishitű csak elriasztani próbálná, lefékezni, mint oly sokszor. Csak amikor már biztos volt, hogy vétel lesz ebből, akkor jelentette be. A felesége meg a fia, a huszonnégy éves, tanult nagyfia szó nélkül hallgatták. Aztán is csak a fia szólt meg, nem az asszony.

— Minek ez, apám? Nem elég, ami van? Volt egy francia. Proudhnak hívták, az azt mondta: a tulajdon — lopás. Apám nem veszi észre, hogy ez ma már így módosult: a tulajdon nyűg is?

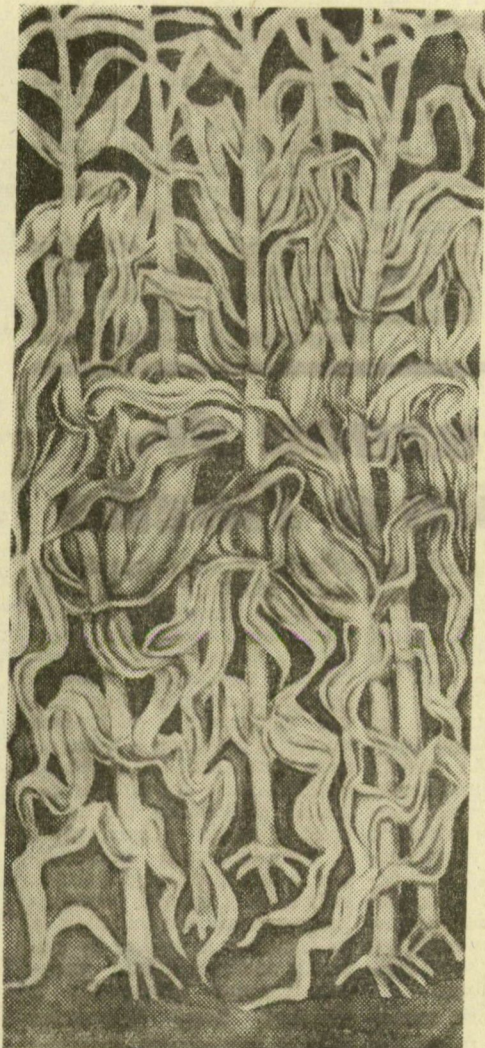
Mit lehet erre szólni? Hallgott. Felépült a világ, amire feltette az életét, majd nem belerokkant, de megvan, és amikor feltenné rá a koronát, akkor az akinek csinálta — hiszen kié lesz ez az egész, egy fia van, egyetlen — felrúgja, leköpi. Felállt az asztaltól, kiment a kert végére.

Azóta eltelt egy hét, és ő csak egyszer volt otthon. Akkor is ásóért, kapáért jött, mert állítólag nagyon elhanyagolt az a szőregi telek.

HÓDI T. JÓZSEF

Napraforgók

Kukoricaszárak

Őszi erdő